

Skrót raportu z projektu „Mieć pomysł na kulturę”
Diagnoza potrzeb i zasobów
kulturowych mieszkańców i mieszkanki gminy wiejskiej Chojnice

Diagnoza lokalna została zrealizowana przez zespół badawczy Stowarzyszenia „Pracownia Etnograficzna” im. Witolda Dynowskiego na zlecenie Gminnego Ośrodka Kultury w Chojnicach w ramach projektu „Mieć pomysł na kulturę” finansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2018. Badania przeprowadziliśmy metodą etnograficzną, sięgając do takich narzędzi badawczych, jak pogłębiony wywiad indywidualny i grupowy, obserwacja uczestnicząca oraz badawcze warsztaty i działania animacyjne. Zestaw ten uzupełniliśmy o ankiety, kwerendę w Internecie oraz analizę materiałów wizualnych i publikacji. Do rezultatów diagnozy należy raport, niniejszy skrót raportu, a także dwa filmy: film promujący zrealizowaną diagnozę, a także film z udziałem dzieci i młodzieży nakręcony w świetlicy w Ciechocinie.

Celem diagnozy było zdefiniowanie potrzeb i zasobów kulturalnych mieszkańców gminy wiejskiej Chojnice, z uwzględnieniem wsi, w których obecnie nie ma placówek GOK. Interesowało nas, jak mieszkańcy realizują swoje kulturalne ambicje i pragnienia, ale też jak sięgnąć po ich niewykorzystany twórczy i osobowy potencjał. Pytaliśmy o to, co ułatwia, a co utrudnia uczestnictwo w kulturze i tworzenie oferty kulturalnej.

Diagnoza została przeprowadzona na zasadzie dwóch studiów przypadku, do których wybrane zostały miejscowości: Charzykowy i Silno. Badanie objęło dodatkowo Lichnowy i Ciechocin, gdzie odbyły się spotkania z dziećmi i młodzieżą. Szerokie spojrzenie na działania GOK i możliwości kulturotwórcze gminy dały spotkania i rozmowy z pracownikami GOK, objazd po gminie uwzględniający wizytę w Swornegaciach, a także zorganizowany w Pawłowie warsztat badawczy z aktywnymi osobami w gminie, w tym lokalnymi liderami, przedstawicielami organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, radnymi, sołtysami.

W trakcie badań mieszkańcy chętnie wymieniali potencjał gminy – ten wykorzystany i niewykorzystany, a także wyjaśniali, co według nich ułatwia i utrudnia uczestnictwo w szeroko pojętej ofercie kulturalnej, opowiadali, jakie wydarzenia w gminie lubią najbardziej i jak spędzają czas wolny. Na tej podstawie i na podstawie analizy i obserwacji stworzyliśmy raport i rekomendacje na przyszłe działania GOK. Poniżej przedstawiamy główne wnioski dla trzech grup odbiorców/potencjalnych odbiorców działań GOK: osób aktywnych, osób nieuczestniczących w kulturze/uczestniczących w stopniu niewielkim, młodzieży.

Działalność kulturalno-społeczna aktywnych mieszkańców gminy wiejskiej Chojnice – choć występująca nierównomiernie na terenie gminy – w ogólnym ujęciu jest żywa, bardzo bogata i zorganizowana wokół wielu różnorodnych podmiotów. Osoby aktywne na polu kulturalno-społecznym łączą m.in. chęć do działania, energię, zaangażowanie, silną motywację i determinację, wychodzenie z inicjatywą, dobre rozeznanie w sytuacji poszczególnych lokalnych społeczności (w tym znajomość lokalnych potrzeb i potencjału), posiadanie dużej sieci kontaktów i aktywna współpraca z innymi osobami/podmiotami na rzecz realizacji wspólnych celów. Aktywni mieszkańcy gminy, działający na rzecz kultury,

mierzą się z trudnościami, do których należą m.in. duże rozdrobnienie inicjatyw i podmiotów działających na rzecz kultury połączone z brakiem „centrum”/„parasola” pełniącego szeroko pojęte funkcje logistyczne i strategiczne. W celu pełnego wykorzystania możliwości i potencjału aktywnych mieszkańców gminy warto podjąć wspólną debatę na strategiczny temat dotyczący charakteru współpracy ośrodka z aktywnymi grupami/osobami.

Część mieszkańców gminy rzadko bądź w ogóle nie korzysta z oferty GOK. Do powodów utrudniających uczestnictwo w kulturze należą finanse, komunikacja, odebrane wychowanie, obawa przed wyjściem „do ludzi”, brak czasu, przepracowanie, brak wiedzy na temat działalności GOK, izolacja, brak zintegrowania z grupą uczęszczającą do GOK. Odpowiedź na tę grupę problemów może stanowić realizacja działań bazujących na bezpośrednim kontakcie pracowników GOK czy aktywnych liderów z osobami, dla których bariery społeczno-psychologiczne stanowią przeszkodę do uczestnictwa w kulturze. Celem tych projektów miałyby być wsparcie mieszkańców w postrzeganiu siebie jako pełnoprawnych twórców i uczestników kultury np. poprzez projekty kulturalne bazujące na ich doświadczeniu, wiedzy i kompetencjach. Inną rekomendacją do pracy z tą grupą jest rozwinięcie oferty międzypokoleniowej i rodzinnej – dzieci, które szybciej i łatwiej się integrują mogą pociągnąć za sobą dorosłych. Pobocznym, pozytywnym skutkiem wprowadzenia stałej oferty zajęć dla dzieci i dorosłych mogłaby być integracja lokalnej społeczności z osobami, które na terenie gminy mieszkają od niedawna.

Wymagającym odbiorcą oferty GOK jest młodzież, której potrzeby zmieniają się wraz z wiekiem. Dużym potencjał w dotarciu do tej grupy osób tkwi w świetlicach, w tym w pracy i charakterze osób prowadzących świetlice, a także we wzmocnieniu współpracy z przedszkolami i szkołami, w tym z nauczycielami, którzy bardzo dobrze orientują się w potrzebach i specyfice różnych grup wiekowych, a jednocześnie deklarują chęć realizacji wspólnych, merytorycznych działań. Wykorzystanie ich potencjału przy organizacji przedsięwzięć może przynieść bardzo ciekawe i twórcze rezultaty. Bez wątplenia należy jednak przede wszystkim wstąpić się głos młodzieży i wykorzystać ich, często bardzo ciekawe i kreatywne, pomysły. Aby to osiągnąć, niezbędne jest utrzymywanie z młodzieżą kontaktu, a w tym również najlepiej sprawdza się współpraca ze szkołą, w której spędzają dużo swojego czasu. Dla wzmocnienia kontaktu z młodzieżą rekomendujemy wizyty w szkołach przedstawiające aktualną ofertę GOK, systematyczne rozmowy z młodzieżą o ich potrzebach i inicjatywach. Przy projektowaniu oferty warto zwrócić uwagę, że dla młodych, na równi, a czasem nawet powyżej merytoryki czy ciekawości zajęć, ważna jest wspólnotowość, bycie w grupie rówieśniczej, spędzanie czasu razem. Drugim ważnym elementem jest miejsce, którego będą współtwórcami i za które będą czuć się odpowiedzialni.

Raport kończymy szczegółowymi wnioskami i rekomendacjami i przedstawieniem pomysłów, z których można czerpać inspirację przy tworzeniu oferty kulturalnej i animacji lokalnej społeczności oraz spisem publikacji prezentujących raporty i wyniki badań, które mogą być pomocne przy tworzeniu oferty.

Stowarzyszenie „Pracownia Etnograficzna” im. Witolda Dynowskiego

Gmina wiejska Chojnice 2018